

in de gehele communistische internationale')¹ was hij, de gemiddelde communist, bij voorbaat bereid, zijn Russische kameraden al hun zonden te vergeven. Hij bewonderde de jonge communistische staat die burgeroorlogen te boven gekomen was en pogingen, hem van buiten af te vernietigen, afgeslagen had; elk symptoom van de sociale tegenstellingen in eigen land versterkte zijn vurige gehechtheid aan de Sowjet-Unie waar die tegenstellingen overwonnen heetten; hij zag het als een noodzakelijke en schone taak, haar te beschermen tegen nieuwe aanslagen die, zo werd hem voorgehouden, voortdurend in voorbereiding waren, want 'de oorlog tegen Sowjet-Rusland', aldus, in januari 1929, de *Derde politieke brief* van de 'Communistische Partij Holland, sectie der Derde Internationale', 'ligt al opgesloten in de politiek die de bourgeoisie thans voert . . . Van de Nederlandse bourgeoisie is bijv. de niet-erkenning der Russische regering een verkapte oorlogsdaad, gelijkstaande aan het afbreken der diplomatieke betrekkingen.' En van die nieuwe interventieoorlog was 'de ideologische voorbereiding onder de arbeidersklasse . . . mede de taak der reformisten, speciaal de sociaal-democraten en de pacifisten.'² Sociaal-democraten waren niet alleen tegenstanders – zij werden door de communisten jarenlang als 'sociaal-fascisten' aangeduid. Als nog kwalijker golden de links-socialisten die zich tegen het eind van de jaren '20 in de SDAP gingen roeren. Hen duidde de vertegenwoordiger van het *Ekki* in juni 1931 op een besloten conferentie van de CPH aan als 'politieke schoften' die alleen maar 'de ontwakende sociaal-democratische arbeiders onder de invloed van de reformistische leiders' hielden: 'zij zijn het gevaarlijkst omdat hun demagogie, hun radicale frase, de sociaal-democratische arbeiders gevangen houdt achter de sociaal-fascistische leiding, afhoudt van de revolutionaire strijd.'³

Hoe sterk was deze Communistische Partij nu?

In 1930 met 1100 leden⁴ niet sterker dan in 1918, eigenlijk zwakker door de menigvuldige splitsingen die zich voorgedaan hadden. Amsterdam leverde van die leden steeds de kern. In 1928 waren het er 389 die blijkens een verslag van de secretaris van de organisatie-commissie bestonden uit 199 arbeiders (velen lid van het NAS, anderen van het NVV), 63 werklozen, 61 huisvrouwen en 66 zelfstandigen of beroepslozen.⁵ Het dagblad *De*

¹ Aangehaald in CI: *Overzicht 1928*, no. 1, p. 3. De CPH zond haar brief en die van haar geestverwant prof. G. Mannoury, naar Moskou; op het Russisch partijcongres werd haar protest afgedaan met de karakterisering 'oude wijven-socialisme' (a.v.). ² Aangehaald in CI: *Overzicht 1929*, no. 1, p. 1-5. ³ A.v.: *Overzicht 1931*, no. 4, p. 6. ⁴ De Groot: *De dertiger jaren, 1930-1935*, p. 107. ⁵ CI: *Overzicht 1928*, no. 1, p. 4.